

Stéphane Ostyn

MEDISCH FRANS

VOOR ARTSEN

acco

Medisch Frans voor artsen

Stéphane Ostyn

Acco Leuven / Den Haag

Met de medewerking van

Prof. Dr. Frans Ostyn, emeritus ORL, mon père
Prof. Dr. Bert Aertgeerts, Prof. Dr. Johan Buffels, Dr. Luc Deschamps, Dr. Chris Geens,
die het manuscript kritisch hebben doorgelicht

Met dank aan

Hilde Groenen, die van bij de aanvang in het project geloofde

Mijn studenten 2e Master, die mij tot dit initiatief hebben aangezet

Prof. Dr. J. Bellemans, Prof. Dr. P. Broos, Prof. Dr. M. Decramer, Dr. A. Devroey, Dr. P. De
Wil, Prof. Dr. L. Gabriëls, Prof. Dr. M. Garmyn, Dr. S. Ghijselings, Prof. Dr. M. Jorissen,
Prof. Dr. Ch. Mathieu, Prof. Dr. W. Spileers, Dr. K. Sweldens, Prof. Dr. Ch. Van Geet,
Prof. Dr. H. Van Poppel, Prof. Dr. R. Verhaeghe, Prof. Dr. F. Vinckier
die elk in hun specialiteit een anamnese hebben aangeboden

Eerste druk: 2010
Tweede druk: 2011
Derde druk: 2013

Gepubliceerd door

Uitgeverij Acco, Blijde Inkomststraat 22, 3000 Leuven (België)
E-mail: uitgeverij@acco.be – Website: www.uitgeverijacco.be

Voor Nederland

- *Uitlevering:* Centraal Boekhuis bv, Culemborg
- *Correspondentie:* Acco Nederland, Westvlietweg 67 F, 2495 AA Den Haag

Omslagontwerp: www.frisco-ontwerpbureau.be

Tekeningen: Patricia Poels

© 2010 by Acco (Academische Coöperatieve Vennootschap cvba), Leuven (België)

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
No part of this book may be reproduced in any form, by mimeograph, film or any other means without permission in writing from the publisher.

Inhoud

Woord vooraf	9
Inleiding	11
I. OP RAADPLEGING BIJ DE HUISARTS	13
1. De actoren	15
2. De symptomen	17
2.1. De woorden van elke dag om gezondheidsproblemen uit te drukken	17
2.1.1. Uitdrukkingen die een algemeen onbehagen weergeven	17
2.1.2. Uitdrukkingen die een meer specifiek probleem verwoorden	17
2.2. Het medisch taalgebruik	19
2.3. Woordcombinaties met <i>symptôme</i>	20
3. De raadpleging	21
3.1. De anamnese – le questionnement du patient	21
3.2. Het klinisch onderzoek	25
3.3. De diagnose	27
3.4. Het voorschrift	27
3.5. De 30 meest frequente aandoeningen op de consultatie	28
4. De geneesmiddelen	29
4.1. De woordcombinaties van <i>médicament</i>	29

4.2. De verschillende types geneesmiddelen	30
4.3. Voorschrijven	31
5. De directe vraag	33
5.1. De vraag zonder vraagwoord	33
5.2. Met een vraagwoord : <i>où, quand, combien, pourquoi, comment, depuis quand, ...</i>	34
5.3. Met het vraagwoord <i>quel</i>	35
6. Gespecialiseerde anamneses	37
■ Affections nez, gorge, oreilles	37
1. Le nez	37
2. L'oreille	38
3. La bouche, la gorge et le larynx	41
■ Maux de tête	42
■ La consultation en ophtalmologie	43
■ La consultation en endocrinologie	45
■ La consultation diabétique	46
■ Douleurs thoraciques et cardiaques	48
■ Questionnaire respiratoire	49
■ Maladies rénales et urogénitales	54
■ Affections de l'estomac, du foie, des intestins, du pancréas	57
■ Maladies vasculaires	58
■ Maladies de la peau	60
■ La consultation orthopédique	61
■ La consultation en chirurgie	64
■ La consultation en rhumatologie	67
■ La consultation gynécologique	68
■ La consultation pédiatrique	70
■ Anamnèse de psychiatrie générale	73
II. DE MENSELIJKE ANATOMIE	79
■ Het menselijk lichaam	81
■ Het hoofd	84

■ Het oor	85
■ De mond en de farynx	86
■ Het oog	88
■ De interne organen	89
■ De lever	92
■ Het hart	93
■ De geslachtsorganen	94
■ Lijst van anatomische termen Nederlands - Frans	96
■ Lijst van anatomische termen Frans - Nederlands	101
III. 350 MEDISCHE TERMEN EN WOORDCOMBINATIES	107
1. Nederlands - Frans	109
2. Frans - Nederlands	125
Bijlage. Medische afkortingen	142
Bibliografie	143

Woord vooraf

Een consultatie tot een goed einde brengen in zijn eigen moedertaal is een hele krachttoer. Alle facetten in een menselijke relatie en de communicatietechnieken die dat met zich meebrengt, komen aan bod. Als arts kijk je naar de non-verbale elementen van het gesprek maar wil je ook door middel van de taal duidelijkheid brengen en de nuances trachten te vatten die de patiënt brengt in zijn verhaal. Een goede anamnese is daarom onontbeerlijk en het verhelderen van de begrippen die de patiënt aanbrengt, is essentieel om te komen tot een goede diagnose. "Dokter, ik ben duizelig; dokter, ik ben mottig." Wat bedoelt de patiënt als hij zegt dat hij "mottig" of "duizelig" is? Een goed taalgevoel bovenop een degelijke medische achtergrond lijken dan ook hand in hand te gaan.

De juiste instructies voor het lichamelijk onderzoek zijn ook belangrijk en dragen bij tot een vlot contact met de patiënt. Probeer het zelf eens in het Nederlands: "Kan u zich van boven eens uitkleden?" (is hier dan een tweede verdiep?), of "kan u dat hemd even uittrekken?" (dokter, dat is een blouse...). Na het klinisch onderzoek mag de patiënt zich opnieuw aankleden. Een mooie conclusie, gebracht in een voor de patiënt verstaanbare taal, is dan de kroon op het geneeskundig werk.

En dan komt er een Franstalige medemens in uw consultatieruimte zitten. De meeste medische termen kan u nog min of meer in het Frans hanteren, maar hoe zeg je duizeligheid, hoe spel je elleboog, hoe geef je aan dat de patiënt mag gaan liggen? Hoe probeer je de vele termen tot één geheel te kneden, hoe maak je volzinnen die ook voor een anderstalige verstaanbaar zijn? En hoe kan je dit op een efficiënte manier verwezenlijken?

En dan neemt Stéphane Ostyn contact met me op. Een voormalige klasgenoot die zo waar de noden van de met Frans spartelende clinicus wil lenigen. De auteur slaagt erin om met dit boekje verschillende doelstellingen te realiseren. Op een heldere manier krijg je een snel overzicht van de meest voorkomende anamneses binnen de geneeskunde. Je leert op een correcte manier hoe je patiënten instructies moet geven voor het klinisch onderzoek. En je kan uitleggen hoe de medicatie moet worden ingenomen. Dat deze termen niet alleen worden aangereikt maar ook duidelijk in hun context geplaatst worden, maakt dit boekje zo uniek. Hierdoor kunnen de begrippen zeer snel worden aangeleerd en zijn ze te gebruiken door elke arts in zijn dagelijks praktijkvoeren.

Stéphane Ostyn is erin geslaagd om op een heldere en krachtige manier een handig naslagwerkje te maken dat telkens vertrekt vanuit de context van de consultatie. Elke arts die zichzelf respecteert zou dit in huis moeten halen om op een correcte manier met zijn Franstalige patiënten te kunnen communiceren.

Bert Aertgeerts

Hoogleraar huisartsgeneeskunde, diensthoofd Academisch Centrum voor huisartsgeneeskunde, KU Leuven

Inleiding

Beheersen Vlaamse artsen tegenwoordig minder goed het Frans? Krijgen ze nu meer patiënten op hun raadpleging die zich in het Frans uitdrukken dan vroeger? De vraag naar vakspecifieke talen alsook naar medisch Frans is in elk geval het laatste decennium sterk gestegen. In Vlaanderen zijn de laatste jaren een aantal lovenswaardige initiatieven rond medisch Frans opgestart, maar deze bereiken in de eerste plaats studenten Geneeskunde. Met dit boek wil ik meer algemeen de Vlaamse huisarts helpen bij consultaties met Franstalige patiënten door de Franse medische basiswoordenschat en anamneses in het Frans aan te reiken.

Het boek bestaat uit drie delen. In het eerste deel wordt aan de hand van overzichtelijke kaders de medische basisterminologie, nodig voor de raadpleging, aangebracht in een context. Op een eenvoudige manier krijgt de arts zo een duidelijk overzicht van de meest voorkomende combinaties waarin de medische termen worden gebruikt.

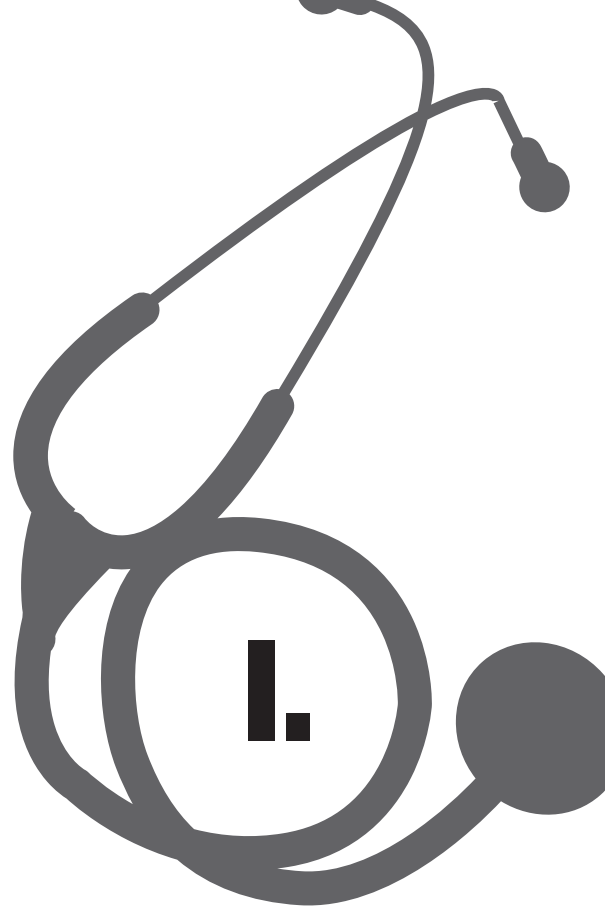
Het eerste deel bevat ook een algemene vraagstelling en 17 gespecialiseerde anamneses. De wijze van bevraging verschilt van pathologie tot pathologie: de vraagstelling is stapsgewijs opgesteld of geconcentreerd rond een bepaalde problematiek. Het is uiteraard niet de bedoeling dat een huisarts alle vragen van een anamnese stelt; ze vormen veeleer een leidraad bij zijn consultatie. Met deze vragen kan de arts zich helemaal toeleggen op de interpretatie van de symptomen en zo tot de juiste diagnose komen. Het boek wil zeker ook geen aanspraak maken op volledigheid. Er is in de eerste plaats gestreefd naar een brede waaier aan taalkundig juiste vragen.

In het tweede deel staan een aantal anatomische doorsneden met een tweetalige lijst van anatomische termen die in de huisartsenpraktijk regelmatig worden gebruikt.

Het derde deel biedt een tweetalige woordenlijst van 350 termen en woordcombinaties. Met de kennis van deze basiswoordenschat kan de arts zich al behoorlijk uit de slag trekken bij een consultatie in het Frans.

Suggesties en opmerkingen over dit boek zijn altijd welkom, “sans critique, il n’y a pas de progrès”.

Stéphane Ostyn
Taldocent Medisch Frans
Instituut voor Levende Talen – KU Leuven

OP RAADPLEGING
BIJ DE HUISARTS

1. De actoren

patient + werkwoord : wie doet wat?

(le patient)

consulter un médecin		la consultation
aller chez le ~		
aller voir le ~		
prendre (un) rendez-vous chez le ~		
se plaindre de	(douleurs, difficultés)	la plainte
avoir mal		
souffrir de	(douleurs)	[<i>lijden aan</i>]
ressentir des	(douleurs)	[<i>gewaarworden</i>]
éprouver des difficultés à + inf.		[<i>ondervinden</i>]
se faire soigner		

médecin + werkwoord : wie doet wat?

(le médecin)

recevoir son patient sur rendez-vous		
visiter un malade à domicile		la visite
faire la tournée des malades		
soigner les malades		
ausculter son patient		
examiner son ~		l'examen clinique
diagnostiquer le problème		le diagnostic
prescrire		la prescription
guérir un malade		la guérison
donner / faire un pronostic		

2. De symptomen

2.1. De woorden van elke dag om gezondheidsproblemen uit te drukken

Selon le contexte de communication ou encore la nature ou l'origine du mal, on emploie en français des expressions et des termes différents pour désigner les problèmes de santé.

2.1.1. Uitdrukkingen die een algemeen onbehagen weergeven

Je me sens mal. Je me sens faible. Je me sens flagada. (fam. ²)	Je ne suis pas bien. Je ne suis pas en forme. Je ne suis pas dans mon assiette. (fam.) Je ne vais pas bien en ce moment.
Je suis malade. J'ai la crève. (fam.) J'ai attrapé quelque chose. J'ai chopé quelque chose. (fam.) Je suis tombé malade. Je vais tomber malade.	

2.1.2. Uitdrukkingen die een meer specifiek probleem verwoorden

J'ai du mal à J'ai des difficultés à Je ne parviens plus à Je (digérer, ...) mal.	(avaler, ...) (m'endormir, ...) (dormir, bouger, ...)	
J'ai chaud ↔ froid. J'ai de la fièvre / température.		

1. (fam.) staat voor 'français familier', gesproken Frans.

J'ai du mal à m'endormir. J'ai un sommeil agité. Je me réveille la nuit. J'ai des insomnies.	[onrustige slaap] [slapeloosheid]
C'est une douleur qui brûle qui cogne qui lance	[kloppen] [steken]
Ça me brûle. Ça me chatouille / démange / gratte. Ça m'irrite. Ça me fait mal.	[kriebelen], [jeuken]
J'ai la tête qui tourne. J'ai des vertiges. J'ai des malaises. J'ai des nausées. J'ai des frissons. L'enfant a des convulsions.	[duizeligheid] [rillingen] [stuipen]
Je digère mal. J'ai (de) la diarrhée. Je suis constipé(e). Je suis indisposé(e). (≠ règles)	[onpasselijk]
J'ai mal à la gorge. aux oreilles.	
Je respire difficilement. Je suis à court d'haleine.	[kortademig]
Je suis enrhumé. Je tousse. J'éternue. Je crache des glaires.	[hoesten] [niezen] [slijmen ophoesten]
J'ai des douleurs à la poitrine. J'ai des brûlures dans l'estomac. J'ai des crampes dans les jambes.	
Je saigne du nez. Je crache du sang. J'ai du sang dans l'urine / les selles.	[stoelgang]
J'ai les pieds gonflés. J'ai le ventre ballonné. J'ai la gorge irritée. J'ai les dents sensibles. J'ai le nez bouché.	[opgeblazen]

J'ai le brûlant. J'ai des relents acides.	[het zuur] [zure oprispingen]
Mes bras sont lourds. Mes jambes sont raides.	[stijf]
J'ai une bosse. (fam.) J'attrape des bleus. (fam.)	[bui] [blauwe plek]
J'ai la peau sèche / irritée. J'ai de l'eczéma. J'ai de l'acné. J'ai des démangeaisons. J'ai des gerçures. J'ai été piqué par une guêpe, une araignée.	[jeuk] [kloven] [wesp], [spin]

Je me suis brûlé la main. Je me suis coupé le doigt. Je me suis foulé le pied. Je me suis griffé, piqué à ... Je me suis tordu le poignet.	[verzwikken, verstuiken] [verzwikken, verstuiken]
--	--

2.2. Het medisch taalgebruik

Dans son diagnostic, le médecin posera que son patient souffre d'un problème de santé. Il peut le nommer avec précision et/ou le décrire. Les termes suivants reviennent régulièrement dans cette description : *une affection* [aandoening], *une douleur*, *une dysfonction* [functiestoornis], *une infection*, *une inflammation* [ontsteking], *une maladie*, *un trouble* [stoornis]. Quelques exemples.

J'ai	le patient souffre
mal partout	de douleurs généralisées
mal à l'estomac	de douleurs gastriques
mal au dos	de dorsalgie

Je	le patient se plaint
saigne du nez	de saignements du nez
vomis	de vomissements
tousse	de toux

Je	le patient se plaint
crache des glaires	d'expectorations
me mouche tout le temps	d'écoulement nasal [<i>neusloop</i>]
perds de l'urine	d'incontinence

J'ai du mal, des difficultés	le patient souffre
à uriner	de dysurie
à avaler	de dysphagie
à respirer	de dyspnée

2.3. Woordcombinaties met *symptôme*

symptôme + werkwoord : wie doet wat?			
(un symptôme quelconque)	apparaître		l'apparition
	survenir		
	se déclarer		
	se manifester		
	se présenter		
	affecter	(une partie du corps, ...)	
.....			
(une personne)	constater	(un symptôme)	
	percevoir	~	[<i>gewaarworden</i>]
	ressentir	~	[<i>gewaarworden</i>]
(un médecin)	constater	(un symptôme)	
	diagnostiquer	~	
	rattacher un	~	à (une cause)
.....			
(dans le rapport médical)	le patient présente	(un symptôme)	

[Dit boek is online te koop \(klik hier\)](#)

In Vlaanderen, Brussel en omstreken komt de Vlaamse arts meer en meer in aanraking met Franstalige of allochtone patiënten die zich in het Frans uitdrukken of behelpen. Dit boek wil de arts een waaier aan vragen aanreiken die tijdens de algemene en gespecialiseerde anamnese aan de Franstalige patiënt kunnen worden voorgelegd. Met behulp van taalkundig juiste vragen kan de arts zich geheel toeleggen op de interpretatie van de symptomen en de juiste diagnose.

Dit boek omvat drie delen. In een eerste deel wordt aan de hand van overzichtelijke kaders de medische basiswoordenschat van het Frans aangebracht. Hierin is ook de anamnese opgenomen. Het tweede deel bestaat uit een tweetalige lijst van anatomische termen die de arts regelmatig gebruikt. Het derde deel biedt een tweetalige woordenlijst van 350 termen en woordcombinaties aan. Met de kennis van deze woordenschat kan de arts zich behoorlijk behelpen tijdens een raadpleging in het Frans.

Aan dit vademecum hebben verscheidene specialisten van de KU Leuven meegewerkt. Zij hebben aangegeven welke vragen – in hun specialiteit – de huisarts volgens hen aan zijn patiënt zou kunnen stellen alvorens deze naar hen door te verwijzen. De anamneses zijn vervolgens door enkele artsen te velde getoetst.

Stéphane Ostyn doceert o.a. medisch en biomedisch Frans aan de Faculteit Geneeskunde van de KU Leuven. Tweetalig van opvoeding en opleiding (UCL – KU Leuven) was hij een tiental jaren werkzaam in het Unité de Linguistique française van de UCL alvorens zich toe te leggen op de vakspecifieke communicatie in het Frans aan het Instituut voor Levende Talen (KU Leuven).

